

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK	9
ÚVOD	13
1 FYZIOLÓGIA HORMONÁLNYCH REGULÁCIÍ (<i>Juraj Payer, Adriana Bednárová, Jana Kollerová, Martin Kužma, Patrícia Páleníková</i>)	15
1.1 Hypotalamus a hypofýza (<i>Jana Kollerová, Martin Kužma, Juraj Payer</i>)	17
1.1.1 Regulačné osi hypotalamu-hypofýzového komplexu	18
1.1.2 Hormóny adenohipofýzy	18
1.2 Štítina žľaza (<i>Adriana Bednárová, Juraj Payer</i>)	20
1.3 Nadobličky (<i>Patrícia Páleníková, Juraj Payer</i>)	21
1.3.1 Steroidogenéza	22
2 DETSKÁ GYNEKOLÓGIA A PORUCHY MENŠTRUAČNÉHO CYKLU (<i>Zuzana Nižňanská</i>)	25
2.1 Dozrievanie osi hypotalamus-hypofýza-ováriá	27
2.2 Puberta	28
2.3 Klinická anatómia v detskej gynekológii	28
2.4 Poruchy vývoja reprodukčného systému	29
2.4.1 Poruchy sexuálnej diferenciácie	29
2.4.2 Vrodené vývojové chyby vnútorného genitálu	30
2.5 Menštruačný cyklus	31
2.5.1 Normálny menštruačný cyklus	31
2.5.2 Poruchy menštruačného cyklu	31
3 PCOS Z POHLADU ENDOKRINOLÓGA (<i>Ivica Lazúrová, Ingrid Dravecká</i>)	39
3.1 Syndróm polycystických ovárií	41
3.1.1 Prevalencia PCOS	41
3.1.2 Definícia PCOS a diagnostické kritériá	41
3.1.3 Patofyziológia PCOS	42
3.1.4 Diagnostika a fenotypové prejavy PCOS	44
3.1.5 Dôsledky a riziká PCOS	47
3.1.6 Diferenciálna diagnostika PCOS	48
3.1.7 Liečba PCOS	49
4 PCOS Z POHLADU GYNEKOLÓGA (<i>Rastislav Sysák</i>)	53
4.1 Definícia PCOS	55
4.2 Klinický obraz PCOS	55
4.3 Diagnostika PCOS	55
4.4 Diferenciálna diagnostika hyperandrogénnych stavov	56
4.5 Liečebné prístupy u pacientok s PCOS	56
4.5.1 Redukcia hmotnosti	57
4.5.2 Lokálne prostriedky pre ovplyvnenie hirzutizmu	57
4.5.3 Liečba akné	57
4.5.4 Liečba pacientok, ktoré v danom časovom období neplánujú tehotnosť	58
4.5.5 Liečba pacientok, ktoré v danom časovom období plánujú tehotnosť	59
4.6 PCOS v adolescencii	62
4.6.1 Klinické príznaky PCOS u adolescentiek	62
4.6.2 Liečba PCOS u adolescentiek	63
5 HORMÓNY A TKANIVO PRSNÍKA (<i>Alexandra Krištúfková</i>)	65
5.1 Tkanivo prsníka	67
5.1.1 Prenatálne obdobie a tkanivo prsníka	67
5.1.2 Detstvo a tkanivo prsníka	67
5.1.3 Puberta a tkanivo prsníka	68
5.1.4 Fertilný vek a tkanivo prsníka	68
5.1.5 Tehotnosť a tkanivo prsníka	70
5.1.6 Dojčenie a tkanivo prsníka	70
5.1.7 Obezita a tkanivo prsníka	71
5.1.8 Tkanivo prsníka a iné ochorenia u žien	71
5.1.9 Menopauza a tkanivo prsníka	72
5.2 Záver	74
6 HORMONÁLNA ANTIKONCEPCIA (<i>Zuzana Petrovičová</i>)	77
6.1 Úvod	79
6.2 Profilovanie užívateľiek jednotlivých antikoncepčných metód	81
6.3 Profilovanie užívateľky kombinovanej hormonálnej antikoncepcie	82
6.4 Profilovanie užívateľiek IUD, IUS	87
6.4.1 Profilovanie užívateľky Cu-IUD	87

6.4.2	Profilovanie užívateľky vnútro maternicového gestagénového systému (IUS-LNG 52)	87
6.4.3	Profilovanie vhodnej užívateľky IUS - LNG 13,5	88
6.5	Možnosti urgentnej antikoncepcie v prevencii nechcenej tehotnosti	89
6.6	Riziko arteriálnej a venóznei TECH u užívateľiek kombinovanej hormonálnej antikoncepcie	90
6.7	Riziko karcinómu prsníka u užívateľiek kombinovanej hormonálnej antikoncepcie	92
6.8	Rakovina krčka maternice a užívanie kHAK	96
6.9	Celková úmrtnosť žien	97
6.10	Neantikoncepcné benefity kombinovanej hormonálnej antikoncepcie	98
6.11	Znášanlivosť a pridané efekty intrauterinnej antikoncepcie	102
6.12	Gestagénna antikoncepcia a jej nekontračepčné benefity	106
6.13	Bezpečnostný profil gestagénov v preparátoch kombinovanej hormonálnej antikoncepcie z aspektu patológie prsníka	108
6.13.1	Vplyv jednotlivých gestagénov na tkanivo prsníka a riziko karcinómu prsníka	108
6.13.2	Vplyv gestagénov na normálne benígne epiteliálne bunky prsníka in vitro	109
6.13.3	Vplyv gestagénov na karcinómové epiteliálne bunky prsníka in vitro	109
6.13.4	Gestagény a význam špeciálnych bunkových komponentov in vitro	109
6.14	Hormonálna antikoncepcia a hmotnosť	110
6.15	Obezita ako určujúci faktor na výber antikoncepcnej metódy	112
6.16	Vplyv jednotlivých antikoncepcných metód na libido	113
6.16.1	Vplyv kombinovanej hormonálnej antikoncepcie (p.o., vaginálny krúžok) na libido	115
6.16.2	Vplyv vnútro maternicového telieska (IUD) na libido	117
6.17	Metabolický syndróm a výber antikoncepcnej metódy	117
7	ASISTOVANÁ REPRODUKCIA (Ladislav Maršík)	125
7.1	Definícia, základné pojmy	127
7.2	Metódy asistovanej reprodukcie	127
7.3	Hormonálna liečba v asistovanej reprodukcii	129
7.3.1	Ovariálne hormóny	130
7.3.2	Hypofýzové hormóny	130
7.4	Analógy GnRH	131
7.4.1	Stimulačné protokoly v asistovanej reprodukcii	131
7.5	Ovariálna rezerva v asistovanej reprodukcii	138
7.5.1	Reakcia ovárií na stimuláciu a možnosti jej predikcie	138
7.5.2	Ovariálna rezerva z pohľadu molekulárnej biológie a genetiky	142
7.5.3	Klinické využitie markerov ovariálnej rezervy	146
7.6	Komplikácie asistovanej reprodukcie	146
7.6.1	Ovariálny hyperstimulačný syndróm (OHSS)	146
7.6.2	Viacplodová gravidita	149
7.6.3	Perinatálne výsledky po asistovanej reprodukcii	150
7.6.4	Ostatné komplikácie asistovanej reprodukcie	150
7.7	Záver	151
8	ENDOKRINNÉ PORUCHY OVPLYVŇUJÚCE REPRODUKČNÚ REPRODUKČNÚ (Juraj Payer, Adriana Bednárová, Peter Jackuliak, Jana Kollerová, Martin Kužma, Patrícia Páleníková)	153
8.1	Choroby hypotalamu a hypofýzy (Jana Kollerová, Martin Kužma, Juraj Payer)	155
8.1.1	Deficit hormonálnej produkcie hypotalamu	155
8.1.2	Deficit hormonálnej produkcie hypofýzy - hypopituitarizmus	155
8.2	Hypertyreóza a hypotyreóza (Adriana Bednárová, Juraj Payer)	165
8.2.1	Primárna hypertyreóza	165
8.2.2	Primárna hypotyreóza	165
8.3	Adrenálne choroby (Patrícia Páleníková, Juraj Payer)	168
8.3.1	Cushingov syndróm	168
8.3.2	Kongenitálna adrenálna hyperplázia	169
8.4	Diabetes mellitus (Peter Jackuliak, Juraj Payer)	172
8.4.1	Antikoncepcia u žien s diabetes mellitus	172
9	ENDOKRINNÉ PORUCHY V GRAVIDITE (Juraj Payer, Miriam Avramovová, Adriana Bednárová, Peter Jackuliak, Jana Kollerová, Martin Kužma, Patrícia Páleníková)	175
9.1	Hypofýzové choroby pri gravidite a laktácii (Jana Kollerová, Martin Kužma, Juraj Payer)	177
9.1.1	Hypopituitarizmus	177
9.1.2	Adenómy hypofýzy	178
9.2	Ochorenia štítnej žľazy v gravidite (Adriana Bednárová, Juraj Payer)	180
9.2.1	Hypertyreóza v gravidite	180
9.2.2	Primárna hypotyreóza	182
9.2.3	Manažment uzlovej strumy a karcinómu štítnej žľazy v gravidite	183
9.2.4	Postpartálna tyreoiditída	183
9.2.5	Jódová profylaxia v gravidite	183
9.3	Poruchy kalciového metabolizmu v gravidite (Adriana Bednárová, Juraj Payer)	183
9.3.1	Fyziologické zmeny kalciovej homeostázy v gravidite a počas laktácie	183
9.3.2	Primárna hyperparatyreóza v gravidite	184
9.3.3	Hypoparatyreóza v gravidite	184
9.4	Adrenálne choroby (Patrícia Páleníková, Juraj Payer)	184
9.4.1	Kongenitálna adrenálna hyperplázia	185
9.4.2	Adrenálna insuficiencia	186
9.4.3	Cushingov syndróm	186
9.4.4	Feochromocytóm	187

9.4.5 Primárny aldosteronizmus	188
9.5 Diabetes a gravidita (Miriám Avramovová, Peter Jackuliak)	189
9.5.1 Klasifikácia a epidemiológia diabetes mellitus v gravidite	189
9.5.2 Zmeny regulácie metabolizmu v gravidite	190
9.5.3 Gestačný diabetes mellitus	192
9.5.4 Vzťah gravidity a preexistujúceho diabetes mellitus	198
10 DÔSLEDKY MENOPAUYZY (Juraj Payer, Adriana Bednárová, Peter Jackuliak)	211
10.1 Vplyv menopauzy na kardiovaskulárny systém (Adriana Bednárová, Juraj Payer)	213
10.1.1 Mechanizmy účinku estrogénov na kardiovaskulárny systém	213
10.1.2 Endogénne estrogény a kardiovaskulárne riziko u žien	213
10.1.3 Hormonálna substitučná terapia a kardiovaskulárne riziko žien	214
10.2 Postmenopauzálna osteoporóza (Juraj Payer, Peter Jackuliak)	214
10.2.1 Klasifikácia a epidemiológia osteoporózy	215
10.2.2 Diagnostika osteoporózy	216
10.2.3 Prevencia a liečba osteoporózy	219
11 HORMONÁLNA SUBSTITUČNÁ LIEČBA (Miroslav Borovský, Alexandra Krištúfková)	229
11.1 Úvod	231
11.2 Symptómy klimaktéria	232
11.3 Gestagénová substitúcia v perimenopauze	232
11.4 Estrogénová substitučná liečba	232
11.5 Kombinovaná estrogestagénová hormonálna substitúcia	232
11.6 Lokálna estrogénová liečba	234
11.7 Nízkodávkovaná HSL	235
11.8 Kontraindikácie hormonálnej liečby	235
11.9 WHI štúdia	235
11.10 Komplexná starostlivosť o ženu v postmenopauze	236
11.11 Zhrnutie HSL	238